

СТАНОВИЩЕ

от доктор Галин Борисов Цоков, професор в Пловдивския университет на дисертационен труд за присъждане на образователната и научна степен 'доктор'

в област на висше образование: 3. Социални, стопански и правни науки;
Професионално направление 3.2. Психология

Докторска програма „Педагогическа и възрастова психология“

Автор: Татяна Георгиева Предова

Тема: “ЛИДЕРЪТ В ЮНОШЕСКА ВЪЗРАСТ В КОНТЕКСТА НА УЧИЛИЩНАТА СРЕДА”

Научен консултант: проф. д-р Антоанета Христова

1. Общо описание на представените материали

Със заповед на Директора на Института за изследване на населението и човека - БАН съм определен за член на научното жури за осигуряване на процедура за защита на дисертационен труд на тема “Лидерът в юношеска възраст в контекста на училищната среда” за придобиване на образователната и научна степен ‘доктор’ в област на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки, професионално направление 3.2. Психология, докторска програма: Педагогическа и възрастова психология. Автор на дисертационния труд е Татяна Георгиева Предова – докторант към департамент „Психология“ в БАН, Институт за изследване на населението и човека, отчислен с право на защита.

Представеният от Татяна Предова комплект материали на хартиен носител е в съответствие с Правилника за развитие на академичния състав на БАН и включва всички необходими документи. Дисертационният труд е разработен в обем от **172** стандартни страници текст. Използваната литература съдържа **95** източника, от които 27 на кирилица и 68 на латиница. Към дисертацията има и 15 допълващи приложения, от които 6 таблици, с общ обем от 59 страници. В структурно отношение работата се състои от увод, три глави, изводи, заключение, списък с използвана литература и приложения.

Докторантката е **приложила 3** броя публикации, по темата на дисертацията.

2. Актуалност на тематиката и целесъобразност на поставените цели и задачи

Избраната от докторантката тема е актуална не само за педагогическата и възрастова психология, но и за процеса на модернизиране на образователната практика и изграждането на съвременна училищна среда. Това е така, защото проблемите, разработени в дисертацията, са свързани не само с генезиса на лидерските стилове и на лидерството като персонален конструкт, но и с влиянията на лидерските стилове върху изграждането на характера на ученика и развитието на позитивни отношения в училище. В този смисъл разработената от Татяна Предова тема е дисертабилна и има своята научна стойност.

3. Познаване на проблема

Авторката познава много добре състоянието на изследвания проблем в науката, оценява критично и творчески литературния материал и прави комплексен анализ на теоретичните постановки.

4. Методика на изследването

Избраната методика на изследване като цяло позволява да се постигне поставената цел и да се получи адекватен отговор на задачите, решавани в дисертационния труд.

5. Характеристика и оценка на дисертационния труд

Като цяло дисертационният труд печели със своите положителни черти, които могат да бъдат обобщени в няколко основни момента:

- Значимост и актуалност на разработения проблем.
- Комплексният анализ на теоретичните постановки за проучване и систематизиране на теориите за лидерството;
- Задълбоченият анализ на подходите за изследване на лидерството в юношеска възраст;
- Осъществено на много добро ниво задълбочено емпиричното изследване.
- На основата на добрите теоретичен, количествен и качествен анализи, реализирани в изследването, г-жа Предова формулира значими обобщения, свързани с изследваната проблематика.

6. Приноси и значимост на разработката за науката и практиката

Научните приноси на дисертационното изследване могат да се сведат до следното:

Теоретико-научни приноси

- Осъществен е обстоен теоретичен анализ на същността и особеностите на различните лидерски стилове и различни персонални конструкти, което дава възможност за по-дълбоко разбиране на изследваните феномени.
 - Анализирани са и са детерминирани стилове на лидерство в юношеска възраст. В този смисъл това е първото за страната изследване, което се опитва да обособи лидерските стилове в контекста на развитието.
- На основата на емпиричното изследване са установени основните проблеми, свързани с установяване на връзките между поведението и нагласите на учителите и лидерските стилове, както и със създаването на позитивна училищна среда и развитие на силните страни на учениците.

Научно-приложни приноси

- Чрез изследването се въвеждат два нови инструмента за диагностика *Въпросник за определяне на стиловете на лидерство в юношеска възраст* и *Самооценъчен ситуационен психологически въпросник* за проучване на нагласи за лидерско поведение, което създава възможността за чисто статистическото установяване на стиловете на личностните профили на лидерите в образователна среда..
- Конструираният *Въпросник за определяне на стилове на лидерство в юношеска възраст* би могъл да има практическа полза за разпознаване на лидерите и обичайните стилове, които използват, с цел насочване на дейността им в конструктивна за общността посока..
- Предложен е модел за преформулиране на участието на учениците в образователния процес като идеята е да се създават мислещи, ангажирани лидери.

7. Преценка на публикациите по дисертационния труд

Докторантката е приложила 3 броя публикации, статии в периодични научни списания и научни сборници. Броят и характерът на публикациите напълно съответстват на изискванията на ИИНЧ на БАН за публична защита на дисертационния труд и в голяма степен отразяват същността и постигнатите резултати в дисертационното изследване.

8. Лично участие на докторанта

Докторантката Татяна Георгиева Предова е реализирала самостоятелно цялото дисертационно изследване. Текстът, получените резултати и приноси са нейно лично дело.

9. Автореферат

Съдържанието и качеството на автореферата, отразява точно структурата и основните резултати, постигнати в дисертацията

10. Критични забележки и препоръки

Към дисертационния труд могат да се отправят някои бележки и препоръки:

- Според мен в дисертацията на г-жа Предова има достатъчно разработени идеи и постигнати резултати, които могат да бъдат популяризирани чрез издаване на монографичен труд.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Дисертационният труд съдържа научни, научно-приложни и приложни резултати, които представляват оригинален принос в науката и отговарят на всички изисквания на Закона за развитие на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ), Правилника за прилагане на ЗРАСРБ и съответния Правилник на ИИНЧ на БАН.

Дисертационният труд показва, че докторантът Татяна Предова **притежава** задълбочени теоретични знания и професионални умения по научната специалност като **демонстрира** качества и умения за самостоятелно провеждане на научно изследване.

Поради гореизложеното, убедено давам своята **положителна оценка** за проведеното изследване, представено от рецензираните по-горе дисертационен труд, автореферат, постигнати резултати и приноси, и **предлагам на почитаемото научно жури да присъди образователната и научна степен ‘доктор’** на Татяна Георгиева Предова в област на висше образование: 3. Социални, стопански и правни науки, професионално направление 3.2. Психология, докторска програма: Педагогическа и възрастова психология.

14.05 2018 г.

Изготвил становището:
(проф. д-р Галин Цоков)